

Ramsey Nasr

Mi have een droom

2013

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Inhoud

2009

ik wou dat ik twee burgers was 9

Wat ons rest 13

in het land der koningen 21

psalm voor een afkomst 23

een plaatselijk heelal 33

transatlantis – drie sonnetten

1. hudsons shortcut 40

2. nieuw amsterdam 41

3. nieuw nederland 42

mi have een droom 45

2010

nieuwjaarsgroet 49

Het hemelse leven 51

Radicaal intiem

1. Genesis 80

2. Wolkenvolk 81

3. Cyclopen 83

4. Uit wandelen 85

5. Couveusereuzen 86

6. Godenschemer 87

broeders van liefde 91

een mooie dag om stilte te verscheuren 93

uit nutteloze noodzaak 95

Mijn nieuwe vaderland 99

in memoriam mei 103

2011

De vrijheid voorbij 105
het lentekanon 111
het huis van europa 115
Alleen op cultuur zet je een Ork 119
Mijn geweten is kwijt 127
wiegelied 143

2012

Het dooit onder de korven
 1. *Het is de fout geweest van onze goden.* 148
 2. *Wij hadden afgesproken.* 149
 3. *Vroeger liet je nog iets van je horen.* 150
 4. *Nogmaals, de opdracht is helder zat.* 151
 5. *Ze gingen ons het dooien leren.* 152
sonnet voor 456 letters 155
Nederland, een natie zonder normen 157
tafelgenoten 165
Allochtoontje, leef je nog 169
Sebastiaans marteling 175
van de herengracht tot aan istiklâl 203
voor gerrit 207

2013

hier komt de poëzie 209

2009–2013

Dagboek in stukken 212

januari 2009

De verkiezing van de nieuwe Dichter des Vaderlands

(Auditiegedicht)

**ik wou dat ik twee burgers was
(dan kon ik samenleven)**

en dit is mijn gedicht, komt u binnen
let niet op de galm, wees niet bang
laat ons beginnen in leegte
welkom in mijn krater van licht

ooit kwamen wij samen, u en ik, weet u nog
koel leefden wij op in de glans van een roemer
onze schaduwen als helder kristal
onze roem even terloops als de lichtval
op de brief van een windstille vrouw

goudbestoft waren wij
bleek, bijna doorschijnend van liefde waren wij
wij lokten de ogen voor de ander

en wij hielden van boete doen
vroeg iemand hoe het met ons ging
dan zeiden we naar waarheid
we schamen ons kapot, meneer
wij waren er heilig van overtuigd
dat wij ooit onze bloedeigen heer
zelf met gesels ineengeslagen
en op eigen houtje gekruisigd hadden
de apocalyps stond bij voorbaat
als straf op ons netvlies gebrand

en wat is er gebeurd in die paar eeuwen
dat wij even de andere kant op keken?

ik wilde u graag een vaderland tonen
vormvast, zuiver en met volgehouden metaforen
een gedicht kneden over ons, maar toen ik begon
moest ik toezien hoe hier het ene volk
het andere spontaan begon te vagen
als twee onverenigbare republieken

hoe kwamen wij zo snel van nietig tot lomp
van weerschijn tot alom aanwezige schreeuwhomp?
hoe kon uit zuinige rupsen dit hummervolk opstaan?

ze zeggen: omdat god verdween – onze vader
had besloten nog wat onzichtbaarder te worden
dan hij al was, kijken of dat kon, nee dat kon niet
weg was god

en in dit stilleven met grote afwezige
stonden nu de verbijsterde nederlanden
hun monden nog vol van vergankelijkheid
vol wuftheid en alom gewaardeerd doodsverlangen

al hun ijdelheid was ijdelheid gebleken
al hun schijn, hun gekoesterde slijk, heel dit spiegelpaleis
dat men ooit voor oneindigheid hield
werd nu voorgoed onbewoonbaar verklaard
je hoorde de rijp op hun zielen kraken

en uit dat gat – daar werden wij geboren
kevin, ramsey, dunya, dagmar, roman en charity
als bij toverslag kwamen wij tevoorschijn
bungeejumpend, met oranje opblaashamers
gillend en krijsend en antidepressief
of zwijgend voor een breezer gegangbangd
welkom in nederland vakantieland

ja dat krijg je ervan, dit volk houdt men over
wanneer je de schuld uit ons lijf ramt
we vullen de holte met glimmende leegte

tussen psalmenzangers en pillenslikkers
tussen het goud en het blingbling
vond ik een land dat werd opgeheven

dit land is de wraak van de voorvaderen
als een beeldenstorm razen zij in ons voort
maar het bestaat – zoals ook het verband
tussen kinderstring en boerka bestaat
tussen karnemelk en comazuipen: hol en bol
schuiven wij onze eeuwen ineen

elkaar opheffen is onze kracht
wij streven van nature naar leegte
zoals een cycloop naar diepte snakt

ziet u, een vaderland wilde ik u tonen
niet deze woestijn van oneindige vrijheid
maar hier wonen wij, en hoe mooi zou het zijn
als iemand ooit als een tweedehands godheid
rijm voor rijm een land zou bouwen
voor dit volk dat zijn volk mist

hier, in de open kuil van onze ziel
juist hier zou iets groots kunnen worden verricht
laat ons beginnen met een gedicht

maart 2009

Expo in het Rijksmuseum rond één schilderij van Vermeer:

De dame met de weegschaal

(bruikleen van de National Gallery of Art, Washington D.C.)*

* Zie afbeelding op binnenzijde achterflap.

Wat ons rest

1.

Stel, er is een kamer. De kamer telt een vast aantal onderdelen.
Er is een raam op links. Er is licht dat erdoor valt. Een collier van parels
en een geelsatijnen jakje met hermelijnen kraag. Steevast ook een tafel
om de onderdelen te tonen: kijk een brood, kijk een mandje.
Dit zijn de organen.

Op de achtergrond van de kamer prijkt een schilderij of landkaart.
Of ten minste een spijker. Dan is het doek even weg, staat het achter de kijker.
Schilderij, raam, spiegel en landkaart vormen de begrenzing
een tweede huid om in te wonen. Wonderlijk membraan dat ademt
tussen binnen en buiten.

Enkel de bezoekers veranderen. Zij verplaatsen nu en dan de organen
staan stil in hun gesloten systeem van verf en marterharen
openen het raam, spelen luit of gitaar, lezen brieven, schenken melk
of staan bijna levendbarend in de Hollandse kamer.
Zoals deze dame.

Met haar buik voor zich uit als een gloeiende sikkkel
lijkt ze lucht te wegen. En ze gaat zwanger. Maar van wat?
Bovendien, de vrouw weegt niet: ze wacht. Als een halve Maria
staat ze stil in haar blauw-witte buidel van de nacht. Niet te naderen
hart met twee schalen.

Men ziet veel in haar wat er niet is. Vroeger zei men: 'Type Vanitas.
De vrouw mediteert op het eeuwige leven.' Ze kreeg namen als
Weegster van Goud. Of van Parels. Haar buik leek een huiskamer vol.
Het was de glans die ons misleid heeft als aureolen, eeuwenlang.
Want de schalen zijn leeg.

En wie verwijzingen zoekt, diepzeekijken wil of juist hogere waarden wil koesteren, moet dat vooral doen, maar dit is genoeg. Dit volstaat voor mij, als een heidens geloof in het tastbare. Het hogere huist in de kamer. Een raam is een broodkorst is een tafel. Vermeer was de grote gelijkmaker.

Toen de schilder stierf, bleken de organen intact nagelaten: het glas, de schilderijen, de landkaart en ook het gele jakje dat nu eens door de ene, dan door de andere vrouw was gedragen ze lagen nog altijd in de kamer, die niet leger leek dan anders. Alleen de beheerder was verdwenen.

Geen schets of tekening bleef van hem over, vrijwel niets is ons vandaag bekend, geen dagboekfragment of toevallige brief behalve de brieven op zijn schilderijen, die sindsdien zijn verspreid over Den Haag, Amsterdam, Berlijn, Parijs, New York en Washington D.C. De kamer heeft zich voortgeplant.

2.

Er bestaat ook een andere kamer. Deze kamer is nauwelijks verlicht. Niets op tafel. Het is er stil en verlaten. Een klein rond raam werd in de muur uitgespaard. Door dit gaatje piepte de wereld naar binnen, verspreidde een hemelsblauwe kleur tegen de wand. Dit was de bestuurskamer.

Vanuit dit vertrek werden jarenlang als losse parels leningen verstrekt. Al wie een spiegel kon bewasemen ja zonder hulp een krabbel zetten kon kreeg knikkers toegerold, terwijl intussen werd gepoogd de parel te behouden, of tenminste de glans achter te houden en deze apart nogmaals te verpatsen

dóór te sluizen naar een nieuwe ruimte, om er dan het gewicht van de glans los te beitelen en dit moedwillig als heilige kredietwaardigheid op andermans tafel neer te leggen, telkens weer andermans hoopvolle tafel – risico moet rollen, weg, snel weg uit deze kamer, verder nog

van vertrek tot vertrek, tot in een laatste gitzwarte uithoek ook de schaduw van het gewicht van de glans der voormalige parel verwijderd was en de mikmak zo vaak herverpakt dat de muren uit zichzelf gingen schuiven en tunnels vormden, als zenuwbanen in een systeem zonder uitgang.

En het systeem
zag dat het goed was

kop noch staart was het
kernloos en zonder maat

lichter dan ether was het
beter dan volmaakt.

Louter naar zichzelf verwijzend
was het almaar menigvuldiger geraakt. Het verspreidde zichzelf
in wijde extase als een hemelsblauw licht over de wateren, van New York
tot Parijs en Berlijn en Den Haag, Amsterdam – net zo lang
tot niemand nog een spiegel van een raam kon onderscheiden.

Technisch gezien ging het
helemaal toppie. Wie eenmaal de moraal buiten beschouwing laat
kan zelfs in kanker een galante vorm van voortplanting zien
van pure winst in feite. Wij werden overwoekerd met voorspoed.
De sfeer sloeg pas om toen iemand naar het collier van parels vroeg.

De parels... tja. Waar waren die.
Als fonkelconfetti lagen ze verpulverd en uitgezaaid, ergens dáár
aan de randen van onze economie, mevrouwtje. Maar waar precies
dat is de vraag. En de vrouw vroeg nogmaals om haar parels. In haar hand
twee schalen. Als een schemerbonk begon buiten de zon te dalen.

Badend in haar loodgele gloed
had de dame in Washington aldoor staan wachten. Nu keek ze toe
hoe de schalen eindelijk tot stilstand kwamen, hoe ter plekke
in een plots evenwicht tussen lucht en moedwillige lulkoek
heel dit systeem als een klaplong ineens stortte – kamer op kamer op kamer.

Ik heb een voorstel.
 Het wordt tijd onze zegeningen te tellen. Melk. Oorbel.
 Baksteen van Delft. Wij zijn de eigenaars van licht. Als goede
 beheerders zullen wij ons opnieuw met verf moeten voederen.

Moeilijk is dat niet.
 Je neemt een schokvrije kist naar Amerika en vraagt daar:
 ‘Het oranje gordijn, dat licht van links en die paar oude schalen
 mogen wij die lenen? Over twee maanden brengen we alles terug.’

Maar dat doen we niet.
 Dit doek blijft hier. Laat ons op deze manier alle kamers
 ontmantelen en terughalen. We schuiven de boel weer in elkaar
 gaan zitten in die ene kamer. Tellen wij rustig wat ons rest.

Dit is wat rest:
 één spiegel. Twee handen. Zwart-witte vloer, gouden randen
 gloeiende sikkels en ultramarijn. De sintels van een catastrofe
 zijn tastbaar als een brood of glas. Eetbaar als een tafel.

Dit tenminste – dit is echt.
 Laat de zwangere vrouw hier blijven, in dit gebouw. Niet uit hebzucht
 maar uit lijfsbehoud. We gaven ze de glans van een parel als pand.
 Dat moet volstaan. Laat ieder zijn eigen deel ontvangen.

Wij werden consequent belazerd
 uitgewoond tot op het bot huisden we in dozen van optisch bedrog
 maar die verf is van ons. Vandaag zullen wij leren kijken. Laat ons
 verminderen in deze kamer en wennen aan de magere jaren.

Laat ons met de allerlaatste
bonussen die wij nog hebben, die we uit de schaamteloze kieren
van onze ziel kunnen schrapen, onze doeken terughalen en zeggen:
dat is dus een brood. Dit is glas in lood. Zo voelt de schittering van water.

Het is nog niet te laat.
Kijk door het venster van buiten naar binnen. Kijk dan: er staat
wat er staat. En ja, dat is weinig. Maar ook wij zullen rijk zijn.
Wij zullen leren de trotse bezitters van lege schalen te zijn.

april 2009

Karst T. en de aanslag op het koningshuis

in het land der koningen

ik leef in een land
waar de dierenvriend besluit
uit goedheid een andere mens neer te knallen

ik leef in een land
waar de vrome gelovige besluit
uit eerbied het mes in de ketter te planten

ik leef in een land
waar onze jongens uit gekkigheid soms
de conducteur in elkaar stampen

ik leef in een land
waar een keurige man, achtendertig, blond
de vrijheid neemt om door anderen heen te rammen

en in dit rood, rood schemerland
waar de grenzen totaal werden opgeheven
waar de mondigheid totterdood wordt beleden
en waar zestien miljoen koningen leven

daar ontstaat vanzelf een nieuwe orde
daar zal langs feestelijk afgezette lanen
een laatste koningin haar laatste onderdanen
als beesten overreden zien worden